

Werk

Titel: Herbarium Amboinense, plurimas conplectens arbores, frutices, herbas, plantas ter...

Jahr: 1743

Kollektion: Zoologica

Werk Id: PPN369546733

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PID=PPN369546733> | LOG_0200

OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=369546733>

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

In Rumphii Appendice hæc adduntur.

Ayparehu rami in plurimas rachides breves dividuntur, ac tres quatuorque rami uno ex ortu progerminant. Folia solitaria, sed arcte sibi juncta, sunt, tres quatuorve pollices longa, binos lata digitos, ad oras obscure dentata, nervus magnus non directe per medium transit, unde una folii pars latior est altera, binæ quoque laterales costæ inferius concurrunt, quæ cum aliis oblique admodum decurrunt. Ex superiorum foliorum alis solitarius progerminat petiolus, ultra digitum longus, ex quo flores excrescunt, ubi foliolum erumpit. Flosculi sunt pusilli, caliculo insidentes pentapetalo viridi, in quo quinque alia obfusa alba locantur, cum plurimis brevibus & albis staminibus ejus cavitatem replentibus. Fructus in textu describuntur, qui decembri observantur.

Tabula Centesima Quarta

Ramum exhibet Arboris redivivæ *Ayparehu* dictæ.

CAPUT VIGESIMUM.

Fructus Bobæ. Caju Boba.

Arbor hæc magna gerit folia vulgaris formæ, quæ solitaria locantur & irregularia, fatisque ingentia sunt, novem nempe & decem pollices longa, quatuor & quinque lata, integra, brevibusque insidentia petiolis, in longum apicem terminantia, quorum costæ ample distant sine ulla proportionem. Fructus *Myrobalanos Chebulos* referunt, sed non ita angulosi sunt, inferius angustati instar junioris fere *Jambosæ*; ipsorum caro exterior obscure viridis est seu nigricans, arenosa, & fragilis, sub qua tenue reconditur putamen, uti in nuce avellana, in qua nucleus invenitur aquosus, fatuus, & ingrati saporis cum levi amaritie; Arboris lignum inutile est.

Nomen. Latine *Fructus Bobæ*. Malaice *Caju Boba*, juxta Amboinenses *Aybola Lamahu*, h. e. lignum *Guajacum* a subsequenti usu.

Locus. Raro occurrit, ac potissimum in Leytimora, unde & nostræ nationi non multum innouit.

Ufus. Amboinenses hanc arborem *Guajacanam* vocant, quum ejus nucleos clavis pedum inliniunt, qui plerumque vestigia sunt Amboinensium variolarum, ut illos enecent & exsiccent, pedem vero per horam supra ignem torrere debent, donec linimentum sit siccum & penetratum.

Tabula Centesima Quinta

Ramum exhibet arboris, quæ *Caju Boba* vocatur.

Dit werd 'er in het Byvoegzel van Rumphius bygedaan.

De takken van *Ayparehu* zyn vol korte ryskens, ook staan drie a vier takken uit een oorspronk. De bladeren staan enkeld, dog digt agter malkander, drie en vier duimen lang, twee vingers breed, aan de kanten donker getant, de groote senuwe gaat niet regt door de midden, waar door de eene helft van 't blad breeder is dan de andere, ook stooten nog twee zyden ribben agter by malkander, dewelke nevens nog andere zeer schuyns loopen. Uit den schoot van de voorste bladeren komt een enkele steel, ruim een vinger lang, daar aan het bloeizel zit, met een kleen blaadje agter aan. Dit zyn kleene bloempjes, staande in een kelkje van vyf groene blaadjes gemaakt, en daar in vyf andere vuil-witte, voorts digt uitgevult met korte en witte draatsjes. De vruchten zyn in de text beschreven, men ziet die in December.

De Hondert en vierde Plaat

Vertoont een Tak van de herlevende Boom *Ayparehu* genaamt.

XX. HOOFDSTUK.

Bobe-Vrucht.

Dezen boom heeft groote bladeren, anders van gemeen fatsoen, zy staan enkeld, zonder order, en zyn rykelyk groot, te weten, negen en tien duimen lank, vier en vyf dito breed, met effene randen, korte stelen, en een lang spitsje voor aan, de ribben staan wyd van malkander, en zonder proportie. De vruchten zyn, als *Myrobolani Chebuli*, dog zo boekig niet, en met een smalle bals, bykans als een jonge *Jamboes*, het buitenste vleesch is donker-groen, of zwartachtig, zandig, en bryzelyk, daar onder een dunne schaal, als een *Hazel-noot*, en daar binnen een witte waterachtige korf, luf, of onaangenaam van smaak, met een kleene bitterheid; het hout is ondeugend.

Naam. In 't Latyn *Fructus Bobæ*. In 't Maleys *Caju Boba*, na 't Amboinse *Aybola Lamahu*, dat is, *Pokhout*, van 't volgende gebruik.

Plaats. Hy word weinig gevonden, meest op Leytimor, en is dierhalven de onze nog niet wel bekend.

Gebruik. De Amboinezen noemen hem, als gezegt, *Pokhout*, om datze de binnenste korts op de krabben der voeten smeren, dewelke gemeenlyk zyn een restantje van de Amboinse pokken, om dezelve te doden, en op te drogen, maar zy moeten dan den voet over een vuur braden, tot dat het opgesmeerde droog werd.

De Hondert en vyfde Plaat

Vertoont een Tak van de Boom *Caju Boba* genaamt.

